

คำนำ
พิมพ์ครั้งที่ ๒

ในการพิมพ์หนังสือพุทธศักราชการสอนวิชาสังคมศึกษา • (ED 351)
ครั้งที่ ๒ นี้ ผู้เขียนได้ปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาและคำผิดบางตอนให้กะทัดรัด และถูกต้องขึ้น กับ
เพิ่มเติมเนื้อหาอีก ๔ บท ทั้งนี้เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาที่บรรยายทั้งหมด

จากการศึกษาค้นคว้าเพื่อนำมาเรียบเรียง ผู้เขียนเกรงว่าการถอดความอาจไม่
ชัดเจนเท่าความหมายในภาษาเดิม เพราะการถอดความจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยไม่อาจ
หาคำมาใช้แทนภาษาเดิมได้ทุกคำ จึงได้พยายามยกข้อความในภาษาอังกฤษที่เห็นว่าสำคัญมา
ประกอบไว้ด้วย เพื่อบางท่านอาจต้องการทราบว่าข้อความเดิมกล่าวไว้ได้อย่างไร จะช่วยให้
เข้าใจได้กระจ่างชัดกว่าข้อความที่ถอดมาเป็นภาษาไทยแล้ว และหากท่านผู้รู้ท่านใดพบเห็น
ข้อความตอนใดที่คิดว่าน่าจะตีความ หรือแปลความเป็นอย่างอื่น ไม่ตรงตามผู้เขียนถอดความ
ไว้ ได้โปรดกรุณาแนะนำด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

อนึ่ง ในการเรียบเรียงหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนใคร่ขอขอบคุณอาจารย์อารมณ
ฉนวนจิตร ที่ให้คำปรึกษาในการแปลข้อความบางตอน กราบขอบพระคุณท่านผู้เขียนคำรำทึ่งหลาย
ที่ผู้เขียนใช้ศึกษาค้นคว้าเพื่อการเรียบเรียงดังปรากฏชื่อในบรรณานุกรม ขอบคุณอาจารย์ไพศาล
สุวรรณเศรษฐ์ และนายประทีป วังเมือง ที่ช่วยเขียนรูปประกอบ คุณวาสนา ภัทรนิยางกูร
คณะรัฐศาสตร์ ช่วยพิมพ์ต้นฉบับ และขอขอบคุณฝ่ายค้ำรามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ดำเนินการจัด
พิมพ์จนหนังสือเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี.

รศมี นุชสุวรรณ ภิบาลแทน
กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔

คำนำ

พิมพ์ครั้งที่ ๓

ในการพิมพ์ครั้งนี้ได้มีการแก้ไข เปลี่ยนแปลง และเพิ่มเติมในสิ่งต่อไปนี้

๑. แก้ไขคำผิดหลายแห่ง

๒. เปลี่ยนแปลงและเพิ่มเติมจุดประสงค์ของวิชาสังคมศึกษา จุดประสงค์รายวิชา และคำอธิบายรายวิชาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๒๕ เรื่องการเปลี่ยนแปลง เพิ่มเติม วิชาสังคมศึกษาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑

๓. เพิ่มรายละเอียดคำอธิบายรายวิชาสังคมศึกษาในส่วนที่ว่าด้วยพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๒๕ เพิ่มรายวิชาเลือกในกลุ่มสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๒๕ และเพิ่มเติมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา (พระพุทธศาสนา) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๒๗ ไว้ในภาคผนวก

รัศมี นุชสุวรรณ ภิบาลแทน

สิงหาคม ๒๕๒๗

ใครคือครู ครูคือใคร ในวันนี้
ไข้อยู่ที่ ปริญา มหาศาล
ไข้อยู่ที่ เรียกว่า ครูอาจารย์
ไข้อยู่นาน สอนนาน ในโรงเรียน
ครูคือผู้ ชี้นำ ทางความคิด
ให้รู้จัก รับผิดชอบ คิดเขียนอ่าน
ให้รู้ทุกข์ รัยาก รัพากเพียร
ให้รู้เปลี่ยนแปลง รัสร้างงาน
ครูคือผู้ ยกระดับ วิทยุาณมนุษย์
ให้สูงสุด กว่าสัตว์ เเดัจฉาน
ปลูกสำนึก สั้งสม อุตมการณ
มีดวงมัลย์ เพื่อมวลชน ใซ้ตนเอง
ครูจึงเป็น นักสร้าง ที่ใหญ่ยิ่ง
สร้างคนจริง สร้างคนกล้า สร้างคนแก่ง
สร้างคนให้ ได้เป็นตัว ของตัวเอง
ขอมอบเพลง นี้มา บูชาครู

จากบทกลอนของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์